

Štefan Valášek

Ikonografija Djevice Marije na srednjovjekovnim zidnim slikama crkve u Ludrovoj – Kúti u Slovačkoj

Ovaj rad analizira ulogu Djevice Marije u najvećem srednjovjekovnom kristološkom ciklusu u Slovačkoj, u crkvi Svih Svetih u Ludrovoj-Kúti (u srednjem vijeku u Gornjoj Ugarskoj), koje se datiraju u period od 1420. do 1430. Autor ovih fresaka je vrlo vjerojatno bio obrazovan u umjetničkom centru pod snažnim utjecajem češkog *Lijepog stila*. Dekoracija na zidu svetišta sadrži primjere marijanske ikonografije. Na svodu prezbitera bile su naslikane eshatološke scene: *Sudnji dan (Deisi)* te *Krunidba Djevice Marije*. U dekoraciji svoda, Djevica Marija je prikazana kao *Mediatrix* i kao *Ecclesia*, dok u narativnim scenama iz života Isusa Krista ona aktivno sudjeluje u djelu spasenja. U ovom radu su prikazane neke od scena u narativnom ciklusu gdje Djevica Marija igra značajnu ulogu: **Navještenje**, **Pohodjenje**, **Klanjanje Djetetu**, **Obrezivanje Kristovo**, **Klanjanje Mudraca**, **Bijeg u Egipat**, **Prikazanje u Hramu**, **Pronalazak u Hramu**, **Raspeće**, **Skidanje s Križa**, **Sahranjivanje**, **Uznesenje na Nebo i Duhovi**. Gotovo u svakom slikovnom prikazu prisutni su ilustrirani svitci s biblijskim tekstom ispisani u gotičkoj minuskuli, što predstavlja iznimni primjer povezanosti slike i teksta. U brodu na sjevernom zidu se nalazi figurativni triptih koji sadrži prikaz *Bogorodice zaštitnice*. Ovaj se sloj fresaka datira u kraj 14. stoljeća. Autor triptiha je bio jedan od mnogih putujućih umjetnika u središnjoj Europi, vjerojatno obučen u talijanskom umjetničkom okruženju. Na ovoj fresci je zanimljiv prikaz žene koja se čvrsto drži Marijinog pojasa u želji da izbjegne đavla koji joj prijeti. Ova je freska vizualizacija molitve *Sub tuum praesidium* - najstarije sačuvane himne Blaženoj Djevici Mariji kao *Bogorodici*.

Prijevod s engleskoga: Nikolina Gunj